

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУПРАВЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАУ БССР.

№ 55 (1589)

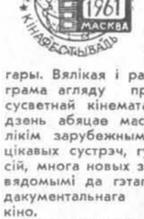
Пятніца, 14 ліпеня 1961 года

Цана 4 кап.

ЧТЭЦЕ У СЁННЯШНІМ НУМАРЫ

● Мастакі, кампазітары, культасветработнікі рыхтуюцца да XXII з'езда КПСС. ● Там, дзе змагалася Вера Харужая. ● Малады спецыяліст прыехаў у калгас. ● Артыкул А. Васілеўскага — працяг размовы аб народных тэатрах. ● Мастацкая выстаўка ў Брэсце. Артыкул Ул. Колесніка. ● «Опера ці аперэ-та?» Артыкул С. Капары. ● Заўвагі кінагледача З. Кулаковіч аб недахопах у пракаце фільмаў. ● «Сан-луі» над Ваўкавыскам. Карэспандэнцыя І. Плаза. ● Яшчэ раз пра назвы вёсак і вуліц. Артыкул М. Прыса.

ФЕСТИВАЛЬ У РАЗГАРЫ

Другі Маскоўскі міжнародны кінафестываль у разгары. Вялікая і разнастайная праграма агляду прэгрэсійных і сусветнай кінамастацтва кожны дзень аб'явае масківам і шматлікім замежным гасцям шмат цікавых сустрэч, гутарак і дыскусій, многа новых з'явіўсяў з невядомым да гэтага часу творамі дакументальнага і мастацкага кіно.

адной сям'і, якая гаруе на далёкім востраве. На галоўным экране фестывалю ў тым жа кінафестывалі прэзентаваліся конкурсныя мастацкія фільмы: амерыканскі «Курулубеда», нарвежскі «Валкі ўлоў», карціна кінамастаграфіста ААР «Пачатак і канец», кінааповесць «Прафесар Калло», знятая рэжысёрам ГДР Конрадам Вольфрам па аднайменнаму раману яго бацькі-антыфашыста Фрыдрых Вольфа.

Малады спецыяліст прыехаў у калгас...

Пруднікевіч свае паперы, сказаў Яук. Шмат значыць для чалавека тое першае слова, нават той позірк, якім яго сустрынуць. Клаўдзія не адразу заўважыла, як наспражыліся рахунковыя работнікі, калі старшыня, нават не адказаўшы на яе прывітанне, нехаця працягнуў руку па дакументы, каб неўзабаве прадаць праз зубы.

Калгас «Новае жыццё» — вялікая гаспадарка. Тут шмат комплексных палюводчых бригад. Для таго, каб наведваць кожную з іх, трэба зрабіць не менш 20-25 кіламетраў. Шпіём транспартна спецыялістаў калгас не забяспечвае.

«Новае жыццё» сусед калгаса «Нёман». Умовы ў іх адрозніваюцца. А вось вынікі гаспадарання сярэдня ўдзялінацы з'яўляюцца вельмі сямі ўдзялінацы, бульбы — 70 цэнтнераў, льнасцямы і льноваліка — адзін цэнтнер з гектара. Вытворчасць прадукцыі жывёлагадоўлі на сто гектараў сельскагаспадарчых угоддзяў складае: мяса 28,3 цэнтнера, малака 205 цэнтнера.

ВІЦЕБСКІЯ СУСТРЭЧЫ

Нават тых, хто часта ездзіць па рэспубліку, здзіўляе і прыемна радзе росце і прыгожасць нашых гарадоў і сёл. Кожны год прыносіць новыя змены ў іх аблічча.

Цудоўнае ўражанне робіць і Віцебск, дзе ў той жа падымаў. Хто бачыў горад у першыя гады пасля вайны, той ніколі не забудзе яго стражніцкіх руйн і паняцішчэў. Віцебск быў прыфрантавым горадам. Барачыя ішла і ў сямі годзе. Савецкіх патрыятаў не спыняла тое, што тут апрача ўсіх тылавых службаў акупантаў знаходзіліся і прыфрантавыя часткі, канцэнтравалася армейская разведка і контрразведка.

Цыяка і балюча нават слухаць тое, аб чым расказваюць сведкі тых жудасных дзён А. Лабасенка і Л. Іванова. У падвалах, дзе цяпер адкрыты філіял музея, захоўваюцца фота здымкі турыста С.Д. Спруд іх мы бачым Вера Харужую і яе сяброўкаў, сям'ю Вараб'яных, старых мужчынаў і жанчын, хлопчыкаў і дзяўчат. На асобным стале захоўваюцца захопленыя ў гітлераўцаў сродкі катавання.

Перш за першых, смелай са смяліных герояў падпольнай барацьбы была славян дачка беларускага народа Вера Харужая.

Вос гэта акалічнасць і прыяла мяне зноў у Віцебск. Аб падпольнай дзейнасці Веры Харужай у Віцебску мы ўжо многа ведаем, але каб напісаць цікавы і прайздвы твор пра яе героінае жыццё, трэба яшчэ і яшчэ раз прайсці тымі месцамі, якімі яна хадзіла, сустрачацца з людзьмі, з якімі яна жыла і працавала.

У Віцебску жывуць камуністы — былая падпольная работніца Вера Харужая і падпольная работніца Марыя Ільінічна Маніна, якая цяпер працуе на фабрыцы «Сцяг індустрыялізацыі». Нядаўна ёй было прысвоена высокае званне Героя Сацыялістычнай Працы.

Ускраіна горада. Нароўня, пыльная вуліца, якая пошча імя Веры Харужай, амаль што ўпіраецца ў Заходнюю Дзвіну. У адным з дамоў на гэтай вуліцы была яваная кватэра віцебскіх падпольшчыкаў. На гэтай кватэры разам з яе гаспадарамі — сям'ёй Вараб'яных — была арыштаваная і Вера, па «папярту» Ганна Карнілава. Адбылося гэта восенню 1942 года. Ідзеш гэтай вуліцай, і перад табой ажываюць карціны надуяжна гераічнага мінулага. Зраўмята, і на вуліцы Харужай і на прылеглых вуліцах цяпер з'явіліся новыя дамы, пасаджаны дрэвы, там-сям пракаляваныя траўры. Гэта тыя вуліцы, па якіх калісьці хадзілі падпольшчыкі на свае нелегальныя сустрэчы, па

якіх яны іх потым ворагі ў цяжкія пакінулі іх. Біліжэй да цэнтра вуліцы пашыраюцца, прыгажосць, абрастанюць высокімі шматпавярховымі будынкамі, ціннымі скверамі. А што тут было тады, калі фашысты вялі арыштаваных падпольшчыкаў? І горад пачынае раскрываць свае таямніцы. Дарога вядзе на Успенскую горку ў памішанне былога палітэхнікума, дзе цяпер размешчана буйнае прадпрыемства — завод эаэотных станкоў, прадукцыя якога вядома ў многіх краінах свету. Цяпер тут вырастаюць карпусы, што свечыцца вечамамі высока над Дзвіной сотнямі яркіх электрычных агняў. І не верыцца, што яшчэ ў недалёкім мінулым гэта быў самы страшны і самы змрочны будынак у горадзе. У гэтым ператворыліся ў турыму С.Д. — фабрыку па знішчэнню савецкіх людзей.

Можна, хто і скажы: навошта аб гэтым упамінаць? Гэта заўсёды, бо не ўсе яшчэ злучаныя пакарні. Многія з іх знайшлі ў Заходняй Германіі цёплы прытулак, да іх далікатна ставіцца зааініксіма імперыялісты, рыхтуючы новую вайну. Аб гэтым напамінаюць і працы над зарадкамі Радзімы, што нядаўна адбыліся ў Эстоніі і Латвіі. Некаторыя з гэтых зарадкаў дзейнічалі і на тэрыторыі Беларусі, знішчалі грамадзянскае насельніцтва.

ГРАМАДСКІ АГЛЯД КЛУБНЫХ УСТАНОЎ

У рэспубліцы праходзіць грамадскі агляд сельскіх і калгасных клубных устаноў. Калегія Міністэрства культуры БССР абмеркавала, як ён ідзе ў Гомельскай вобласці. Пераверка і даклад намесніка начальніка Гомельскага абласнога ўпраўлення культуры Л. Лазарэва паказалі, што агляд сельскіх і калгасных клубных устаноў у вобласці разгортваецца слаба. У Веткаўскім і Узерваіцкім раёнах яшчэ не створаны раёныя і сельскія аглядавыя камісіі. У Нарэўлянскім, Буда-Кашалёўскім, Кармянскім і Церехоўскім раёнах гэтыя камісіі сваю работу яшчэ не распачалі.

У Віцебску жывуць камуністы — былая падпольная работніца Вера Харужая і падпольная работніца Марыя Ільінічна Маніна, якая цяпер працуе на фабрыцы «Сцяг індустрыялізацыі». Нядаўна ёй было прысвоена высокае званне Героя Сацыялістычнай Працы.

ВОБРАЗЫ ТВОРЦАУ СЯМІГОДКІ

Дэвіны дружба з'явае мастакоў Беларусі з салгорскімі шахцэрамі. Цяпер, у сувязі з падрыхтоўчай да Усесаюзнай мастацкай выставы 1961 года, якая адкрыецца на працягу XXII з'езда партыі, на Салгорскім калійным намінобаче знаходзіцца ў творчай камандароўцы група беларускіх мастакоў. Над націннем партрэтаў перадавых шахцэраў працуюць І. Ахрэмчыч, Н. Вараў, Ул. Стальшанская, М. Падольчыч, П. Раманоскі.

У кожным калгасе, на кожным прадпрыемстве або ўстанове працуюць людзі, якія са зборнай у руках змагаліся за свабоду Радзімы, а сёння самааддана працуюць на фронце мірнай сімволікі. Гэта героі нашых дзён. Яны могуць быць прабразамі цікавых мастацкіх палюваў. Сціплага, протыя людзі. І шчыра, ад душы, хочацца расказаць аб іх.

Дэвіны дружба з'явае мастакоў Беларусі з салгорскімі шахцэрамі. Цяпер, у сувязі з падрыхтоўчай да Усесаюзнай мастацкай выставы 1961 года, якая адкрыецца на працягу XXII з'езда партыі, на Салгорскім калійным намінобаче знаходзіцца ў творчай камандароўцы група беларускіх мастакоў. Над націннем партрэтаў перадавых шахцэраў працуюць І. Ахрэмчыч, Н. Вараў, Ул. Стальшанская, М. Падольчыч, П. Раманоскі.

НОВЫЯ ПРАЦЫ ВУЧОНЫХ

Да XXII з'езда Камуністычнай партыі калектыв навуковых супрацоўнікаў Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа АН БССР узяў абавязальства падрыхтаваць і выдаць у друку «Нарматыўную акадэмічную граматыку беларускай мовы (марфалогія)», I том.

Рыхтуюцца дастойна сустраць XXII з'езд партыі і навуковыя супрацоўнікі Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР. Калектыв інстытута ўзяў абавязальства адрадаваць I-ы том «Гісторыі беларускай савецкай акадэмічнай філалогіі», які ахоплівае перыяд з 1917 па 1941 год.

Днямі ў Мінску адбыўся семінар самадзейных кампазітараў, прысвечаны XXII з'езду партыі. Яго ўдзельнікі праслухалі даклад А. Нісеніна «Здачы кампазітараў у сувязі з падрыхтоўкай да XXII з'езда КПСС», лекцыю Г. Штовіча «Беларуская народная песня савецкага перыяду».

ЯШЧЭ РАЗ ПРА

Кто не ведае савецкага Палесся, Гродзенскага гора і славянскія бары, змеяныя лясы і пералескі, паўнаводныя рэкі з шырокімі палымамі павалона, блакітныя джэрэжыныя азёры, блакітныя шышныя стэпаны, бласкочныя стралы сельваў дарог і шышы ў бярэзавых прысадках і калгасныя паселішчы ў дэлянах садоў, магутныя заводныя і фабрычныя. Такім выглядае сёння Палескі край.

Толькі пры Савецкай уладзе палешчы адзінсілі сваю векавую мару — ператварылі адвечныя пясчкі і балоты ў квітнеючыя калгасныя палі і лугі. Даўно адшлі ў нябыт беднасць і бяспраба, голад і нязгода. Заможным стала жыццё палешчука.

А вось на шыльдах і прыдарожных знаках яшчэ і сёння прыгадваеш старыя назвы вёсак: Караеда, Махаледа, Бяднішкі, у якіх адлюстравалася беднае, гаротнае жыццё селяніна дзяржавоўскага вёска. А ў ваяводах Пінска і Бялыніцкага раёнаў — а ля Баранавічы — Новая Мыш.

— Я ехаў у камандзіроўку. На стыхах рэк мёрна пасуквалі колы, за вокнамі мільгалі тэлеграфныя ступы.

Гутарка, як той паўнаводны ручай, не заціхала ні на хвілінку. Пасажыры знаёмліліся, дзяліліся навінамі.

— Да якой станцыі едзеш? — запытаўшы шыракалікі юнак у дзядушчына, якая сядзела побач.

НАЗВЫ ВЁСАК І ВУЛІЦ

— На трэцім прыпынку выходзім.

— А якая назва?

Дзядушчына пачынае, але ўсё ж набралася смеласці і сказала, што яна едзе да станцыі Машыны.

— Даўно пара падумаць над тым, каб замяніць непрыгожыя, зняважлівыя назвы многіх населеных пунктаў, — загаварыў пасажыра.

І сапраўды, у рэспубліцы ёсць нямала населеных пунктаў, якія носяць назвы Глупіці (у адным Бялыніцкім раёне аж дзве вёскі), Казулічы, Дурчычы, Казлы, Абаб'е, Канюхі, Пустышкі, Бібікі, Глухавічы, Казловічы, Грабшчыкі, Караўчычы, Хвастовічы, Даўбені, Свіное, Ваўкі, Бабылі, Быкі, Пялуша, Крываносы...

Мінчане добра памятаюць, што яшчэ зусім надаўна ў беларускай сталіцы была Камароўка. Цяпер тут адна з найпрыгажэйшых плошчаў горада, якая носіць імя народнага паста Беларусі Я. Коласа. Няма ўжо і Камароўскай вуліцы. Але ёсць яшчэ ў Мінску Сялянка, Сялянкі.

Бабавозаўшчына, Скулаўка, Затчына, Рылаўшчына, Няўмайыкі — такія назвы — мінусішкі месці вёскі Мінскага раёна. А зараз яны — Прымор'е, Пешчанайская, Зарэччя, Дружба, Арэхаўка.

А чаго варта назва Гудзятэўшчына? Працаўнікі гэтай вёскі змагаюцца за выкананне велічных планаў камуністычнага будаўніцтва, за стварэнне ў краіне багата сельскагаспадарчай прадукцыі. На шырокіх палатках яны вырошчваюць багаты ўраджай. А назва населенага пункта з'явілася ад савецкага чалавечка-працаўнікі.

Усе мы радуемся поспехам членаў сельскагаспадарчай «Рассвет» Кіраўскага раёна, дзе старшынёй Герой Савецкага Саюза і Герой Сацыялістычнай Працы К. П. Арлоўскай. Сява аб гэтай гаспадарцы ідзе па ўсёй краіне. Заможна і культурна жыццё рассветляцкіх калгаснікаў. Цэнтральная сядзіба калгаса вёска Мышкавічы не ўступае гарадскому пасёлку. Гэта вельмі радасна. Толькі вось назва цэнтру арцель не вельмі падабаецца рассветляцям.

Рэдка хто не бываў у раёне на-раранчскіх лясоў і вадаёмаў. Да гэтых выключнага па сваёй прыгажосці кутка рэспублікі, як бы наўмысля створанага прыродай на ўсёх чалавек, прыходзіць пеша, прыязджаюць на аўтамабіль і аўтобусках турысты, паліўнічыя рабочыя і прыватныя турысты з Мінска і Прыбалтыйскіх рэспублік, з Ленінграда і Масквы, з Польскай Народнай Рэспублікі і іншых краін народнай дэмакратыі.

Пытанне аб змяненні старых назваў населеных пунктаў, вуліц, якія зневажаюць годнасць савецкіх людзей, заслугоўвае самай сур'ёзнай увагі. У назвах населеных пунктаў, вуліц, калгаснаў, сягасяў неабходна ўвекавечыць выдатныя падзеі і жыццё нашага сацыялістычнага грамадства, імёны і прозвішчы праслаўленых сямлю і дачок народа.

Добрым прыкладам у гэтай справе можа служыць Барысаў. Шырокія, у зеляніне дрэў яго вуліцы і многія з іх носіць імёны людзей, жыццё і справы якіх былі цесна звязаны з Барысаўшчынай, — Міхала Марозава, Паўла Камінаска, Сцяпана Сурнура, Рубіна Ібаруны, Люсі Чалойскай, Паўла Рака, Аляксандра Пітраева, Аляксея Давыдава і іншых.

У Акіярскім раёне, што на Гомельшчыне, у гадзі грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў актыўна дзейнічалі партызаны.

Усе мы радуемся поспехам членаў сельскагаспадарчай «Рассвет» Кіраўскага раёна, дзе старшынёй Герой Савецкага Саюза і Герой Сацыялістычнай Працы К. П. Арлоўскай. Сява аб гэтай гаспадарцы ідзе па ўсёй краіне. Заможна і культурна жыццё рассветляцкіх калгаснікаў. Цэнтральная сядзіба калгаса вёска Мышкавічы не ўступае гарадскому пасёлку. Гэта вельмі радасна. Толькі вось назва цэнтру арцель не вельмі падабаецца рассветляцям.

У Акіярскім раёне, што на Гомельшчыне, у гадзі грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў актыўна дзейнічалі партызаны.

МОЙ РОДНЫ МІНСК

Малюнак студэнта Тэатральна-мастацкага інстытута Л. САНЬКО.

Янка Купала на Букавіне

ЛІСТ З УКРАЇНЫ

Народны паэт Беларусі Янка Купала, чыё імя блізкае і роднае ўсім народцам нашай Айчыны, усаму праграсіўнаму чалавечству, ніколі ў сваім жыцці не быў на Букавіне, але яго творчасць шырока вядома тут. Праз тры з паловай гады пасля апублікавання яго першага верша «Музыка» ў газеце «Сяверо-Западный край» на Заходне-украінскіх землях выходзіць у перакладзе ўкраінскіх паэтаў лепшы твор Янкі Купалы. Першым перакладам рабіў М. Шапвал, надрукаваўшы ў «Літэратурно-Навуковаму Вісніку» за 1909 год у кніжцы IX вершы Максіма Багдановіча «Над магілаю» і «Прыдзе вясна», Янкі Купалы «Спі, браце» і «Вольхон». Алена Пюцка ў 1910 годзе ў лісце да Л. Стрычэўскай-Чарняхоўскай пісала: «Надаўна ў мае рукі трапіў цікавы зборнічак вершаў беларускага паэта Янкі Купалы. Піша проста, шыра і дадушына. Ён і надалей будзе развіваць свой паэтычны талент у тым жа духу, мне здаецца, з яго можа выйсці сапраўды народны паэты. Пюцка мае на ўвазе купалаўскага зборнік «Гуслар».

Хароштарна, што ў той жа самы перыяд свежы голас маладога беларускага паэта адзначыў і вялікі пісьменнік зямлі рускай Максім Горкі.

За год да пачатку першай светскай вайны 1914—1918 гг. львоўскі пісьменнік і літэратуразнаўца Юрый Кміт у газеце «Українське рундаша», якая выходзіла на нямецкай мове ў Відні, у літэратурным аглядзе навін славянскіх літэратур пералічае найлепшыя творы беларускіх пісьменнікаў. Сярод іх называюцца камедыі Янкі Купалы «Яўлішкі» і «Прымакі», паэма «Сон на кургане».

Але калі я бліжэй пазнаёміўся з гэтым актыўным прапагандастам кнігі, стаў зразумела яго ўчынак. Дзе можна лепш вывучыць помыт на кнігу, як не ў час непасрэдных сустрэч з пакупніком.

У Наваградку за апошні час кнігі сталі прадавацца ў кінацэнтры «Радзіма», райвыканкоме, гарадскім парку, у выхадных дні — на возеры Свіяны, куды прыязджаюць адпачываць гараджане.

У кніжным аглядзе Наваградскага культмага адкрыт свабодны доступ да прыяўкаў, літэратуры сістэматызавана па адрэдах.

Вікіці пражываюць, якія распусціліся сэрцаў населіцца Паўночнай Букавіны, можна быць сур'ёзна ў перакладзе на ўкраінскую і рускую мовы рэвалюцыйныя вершы Янкі Купалы і Якуба Коласа, як, напрыклад, «Ворагам», «Наша доля», «Кіньце смуткі», «Бацькаўшчына» і інш. У 1919 годзе на Букавіне была шырока вядома купалаўскае паэма «Бандароўна», пераклад якой зрабіў М. Лазіскі. Гэтая паэма была блізка і зразумелая ўкраінцам Прыкарпацця.

Румына-басарская акупацыя Паўночнай Букавіны вельмі перашкоджала распаўсюджванню паэзіі Янкі Купалы. У 1923 годзе некалькі яго вершаў са зборніка «Спадчына» з'явіліся ў чарнавіцкай газеце «Новы час». Гэта былі не лепшыя вершы вялікага народнага паэта. У іх відаць была душэўнае раздвоенасць, чужыя ідэіны ўплыў, якія ў той час пераадоляваў Купала.

Пачынаючы з 1929 года, калі Янка Купала быў выбраны правадырскім членам Акадэміі навуц Украінскай ССР, творы беларускага народнага паэта пераніклі на Букавіну, і гэты момант пераадоляваў Купала.

Шырока доступ твораў беларускага паэта да букавінцаў стаў магчымым дзякуючы чарнавіцкім дзеям 1940 года, калі ўкраінцы Паўночнай Букавіны ўз'ядналіся з адзінаццёрнымі братамі на Усходзе.

Букавінцы любяць творы Янкі Купалы. У грозныя гады варажэй акупацыі яны натхнялі народ на барацьбу за лепшае жыццё, усялялі веру, што вызваленая ад кайданай людскага праца створыцца на зямлі небывалыя цуды. Як пацвярджае гэтыя думкі — росквіт у сусор'і савецкіх рэспублік Украіны і Беларусі.

Ів. ГРЫШЫН-ГРЫШЧУК.

І ДОБРАЙ ПАРАДАЙ І АСАБІСТЫМ ПРЫКЛАДАМ

Гэта было ў канцы красавіка. У надзею многія наведвальнікі наваградскага калгаснага рынку прымяна здзіўліліся: яны ўпершыню ўбачылі на відным месцы вялікі латок з кнігамі. Прадаваў кнігі таваразнаўца райспелажу-сяюза Станіслаў Русілевіч. На першы погляд даўна стала, як гэта таваразнаўца і раптам сам прадае літэратуру.

Але калі я бліжэй пазнаёміўся з гэтым актыўным прапагандастам кнігі, стаў зразумела яго ўчынак. Дзе можна лепш вывучыць помыт на кнігу, як не ў час непасрэдных сустрэч з пакупніком.

У Наваградку за апошні час кнігі сталі прадавацца ў кінацэнтры «Радзіма», райвыканкоме, гарадскім парку, у выхадных дні — на возеры Свіяны, куды прыязджаюць адпачываць гараджане.

У кніжным аглядзе Наваградскага культмага адкрыт свабодны доступ да прыяўкаў, літэратуры сістэматызавана па адрэдах.

«Сан-луі» над Ваўкавыскам

Ваўкавыск — горад не маленькі. Тым не менш, як толькі ў ім паўляецца яка-небудзь маляра, гэта становіцца вядома адрозу ўсім. Зразумела, людзі не абмякча адносіцца да такіх. Яны жорстка крытыкуюць гудзятэў, патрабуючы прыняцця да адказнасці тых, хто папуша грамадскі парадка. Так, напрыклад, калі етала вядома, што грамадзянска Н. Штырнер, п'яткарычча, грамадскае скавала: будзем судзіць. Нычэстага на руку М. Лісунова папярэдзілі: будзем красці — адраўнім у папраўча-працоўную калонію.

Не прайшоў незаўважаным паляне ў Ваўкавыскіх Г. Шпаковіча. Грамадскае пазнала адрозу: маляра. Людзі не памыліліся. Такой думкі пра Шпаковіча яны і сёння. Але вось што дачыцца работнікаў райвыканкома. Яны ў думках размыліся. Загалючы раёнага адрэда культуры Дзідзенка выказаўся прыкладна так:

— Добры арганізатар, але... Ён, вядома, вянатары.

У райфіндзеле казалі:

— Хапуга першай рукі. Судзіць трыба.

А загадчык райаона тав. Кіскаў прыжурмуў вочы, у якіх я ўгледзеў папрок, быццам зрабіў не сумленна, што прыхаў у Ваўкавыск, і спытаў:

— Фельетон прыхалі пісаць? Глуштва ўсё гэта. Мы ўдзячылі яго, Шпаковіч нам усю самадзейнасць на ногі паставіў. Дай бог, каб у нас, у Ваўкавыску, было яшчэ дзесяць такіх! — запалам казаў тав. Кіскаў.

Паней мы зразумелі, што Кіскаў, мабыць, не так абараняў Шпаковіча, як гонар сваёй установа, у якой Шпаковіч загадвае фільмацкай, па сумшчэнню кірауючы гуртком юнак кінамеханік у Палачы п'янераў. Цяпер

акрамя таго, яго часова прызначылі начальнікам гарадскога п'янерскага лагера.

З'явіўшыся ў Ваўкавыску, Г. Шпаковіч вечарамі ў вольны час браў трубу і па тры гадзіны запар дзюмуў у яе, пакуль не наўчыцца сак-так іграць. Выступаў ён у складзе аркестра на адкрытай пляцоўцы парку. Ад Шпаковіча слухач не патрабаваў вялікага прафесійналія майстэрства, бо разумеў, што гэта самадзейнасць, але раўі яго вучыцца, павялічыць упорыв.

Гэтая парада па-сапраўднаму стала патрэбнай Шпаковічу ў той дзень, калі ён пачуў нейкі прымытны факторст «Сан-луі». З таго часу ён страціў спакой. З таго часу самадзейнасць скончылася — кожны крок, кожная думка былі накіраваны на тое, каб выкастаць рубель на «Сан-луі».

Шпаковіч тэрмінова сабраў так званы астрады аркестр і пачаў шукаць даверлівых. Значішю і ў ліцейна-механічным заводзе. Там заключылі дагавор з самагэтымі артыстамі на такіх прыблізна ўмовах: для рабочых іграць бясцэплатна. А сяды-тады памышанне клуба — у распараджэнне аркестра. Гэта значыць: грошы ў кішні трубаюць, грошай было мала — клуб мяленскі. Завод кінуў і апынуліся на аўтабазе № 6.

Тут на такіх умовах: валдіцель іграць бясцэплатна. За гэта — машыну для раз'езду па раёну. Пянулі па руках. Доўгі час былі ўлюбёныя адзіны аднаго. Любоў скончылася судом. Шпаковіч прывёў трубу коштам у 110 рублёў і, падняўшы на ногі свой талбар, уцёк з аўтабазы ў клуб чыгуначнікаў. (Што дачыцца трыбы, ён Шпаковіч не аддаваў два гады. Толькі месца назад ён апынуў аўтабазе яе кошт).

У клубе чыгуначнікаў была заклочана ўмова па таму ж пры-

Шырока вядома сваім баявымі справамі ў гадзі грамадзянскай вайны партызанскія атрады Максіма Філімонавіча Уся і Максіма Архіпавіча Ляўкова, які аддалі сваё жыццё за нашы Радаму. У барацьбе з ворагамі Савецкай улады ў гадзі грамадзянскай вайны загінуў Ануфрый Архіпавіч Дрэнава.

Працоўныя Акіярскага раёна ніколі не забудуць камуніста Аляксандра Раманавіча Салаўя, які загінуў у 1919 годзе ў бітвах з беларусамі. Ён быў арганізатарам Савецкай улады на Акіяршчыне, доўгі час узначальваў падпольны рэжым, пер у масы прадзівае слова партыі.

Усе гэтыя людзі заслужылі таго, каб іх імёны былі увекавечаны.

Нельга сказаць, што па ўвекавечанню памяці змагару за Савецкую ўладу ў Акіярскім раёне нічога не робіцца. Аднаю з чыгуначных станцый тут прысвоена імя Пешана партызанскага камандзіра Сіхана Бумажкова. Яго імёна названа і адна з вуліц раённага цэнтру.

Але гэтага надзіваць мала. У раёне ёсць вёскі Веспіа, Курны, Савінава, Чорная Врды. Ёсць і Качай-балота. Раней гэтую вёску з усіх бакоў акружалі непрыгожыя балоты. У бітне гінула жыццё, сам чалавек мог базбоўна на ступіні, сюды толькі зімой, калі балота пакрыцца тоўстым льдом. А цяпер там, дзе раслі толькі чарот, лаза ды асак, буйным коласам наліваецца збожжа, а цягнецца да сонца шырокалістая кукуруза, нібы лес, растуць каноплі. Але назва вёскі раёнашай. А чаму б не прывёсці гэтым населеным пунктам назвы, у якіх увекавечыць памяць змагару за ўстаўнаўленне Савецкай улады?

Край зялёных лясоў і блакітных азёр, авенны рамантычна рэвалюцыйных бітваў, рэспубліка партызанскай доблесці і працоўнай славы, рэспубліка развітай індустрыі, буйнага сацыялістычнага земляробства і высокай культуры жыцця працавітым стваральным жыццём. Няхай жа мілагучная назва вёскі і калгаса, прыгожая назва вуліцы, на якой мы гадаваем і ўзраслі, дапаўняюць прыгажосць усяго нашага жыцця, адлюстравуюць подых нашага часу.

М. ПРЫС, тэхнік-будавальнік, Рэспубліканскага курортнага ўпраўлення прафсаюзаў.

НЕ У ПАВУЧАННЕ, А У БЛАКНОТ...

Калі вы задумалі кнігу, але можаце яе не пісаць, дык не пішыце

Л.Талстой

Лірыка пачынаецца не там, дзе пазіт хвалюецца, а там, дзе ен хвалюе іншых.

Сучасны крытык

Тора ў каханні і ў мастацтве таму, хто гаворыць усё!

Бальзак

Калі ў часе прадстаўлення тэатра льяць мядачы боачы рэчку гаспадарча — знайчы пакадаючы залу. Так абстаіць і зраманістам і яго льялькамі.

Бальзак

Дрэнны бок агульнага месца заклочаецца ў тым, што мы вымаўляем яго, не ўведомляючы дакладна яго сэнсу.

Ф. Корш

Талант любіць прастату, а востраслоўе — дэтаніцу.

Лесінг

Заглавак — не менш абеда. Чым менш ён раскрывае змест п'есы, тым ён лепшы.

Лесінг

— І балаган зноў на сцене ў поўным складзе.

У май гэтыя гады дудары пацярпелі крушэнне. На тымся ў клуб чыгуначнікаў, як снег, з'явіліся работнікі райфо. Яны ўстанавілі, што білеты на ўваход у залу былі не зацверджанага ўзору і набыты Шпаковічам малярыскім спосабам. Такіх білетаў у гэты дзень было прадаана 169 — усяго на суму 67 руб. 60 кап. Як сведчыць касір клуба Л. Балейка, кожны раз пасля танцаў усю выручку забіралі Шпаковіч і яго камі-важор Л. Скалаба. Высветлілася, што толькі ў клубе чыгуначнікаў дудары вылучылі на білетах 5721 руб. Як сведчыць сакратар партыйнай арганізацыі саўгаса «Рос» тав. Собалеў і загадчык клуба цэментнага завода «Перамога» тав. Пісарэнка, дудары і там не раз прадавалі падобныя білеты.

Калі месяц пра аркестр нічога не было чуваць. Раптам ён зноў з'явіўся на пляцоўцы гарадскога парку культуры. У мінулыя дзенькі вестарам у кішні парку ўварваліся нейкія шалёныя гаркі.

— «Сан-луі!», — пазнала моладзь. — Жывы курылак!

На пляцоўцы адрозу з'явіліся выфранчаныя юнакі, падтрыжаны «вожыкам», у морных кашымках, з матыльмі пад каўнеркамі. Яны прытулялі на адным месцы, містаючыся ў бакі. Ім не трыба было больш асадоны, чым бачыць, як пакаўшчы саксафон, Шпаковіч браў муштук інструмента ў рот і, прыкрыўшы яго далонню, пачынаў па-кашачы: «Міў-мя!»

Але цяпер гэты, з дазволу скажам, канцэрт быў узаконены дагаворам і замацаваны круглай пячаткай раёнага адрэда культуры. Дагавор быў у кішні Шпаковіча і ў ім гаварылася: 25 працэнтаў збору — дударам.

Не будзем гаварыць, што выканаўца майстэрства ўдзельнікаў эстраднага аркестра вельмі нізкае. Пра яго трына сказаў адзін жыхар Ваўкавыска: «Ёсць рытм, ёсць шум. Няма толькі музыкі». Здыўляе, як магло здарыцца, што ў раёне доўгі час гаспадарылі прыватныя асобы? Здыўляе, што ў раённым адрэде культуры не праслухоўваюць рэпертуар аркестра, і да сённяшняга дня ташавальная пляцоўка два разы на тыдзень стогне ад старамодных фактэроў і дзікунскага «Сан-луі». І ўвогуле здыўляе, як да гэтага часу не спыналі са Шпаковіча ўкрадзеныя грошы, і ў іх само сабою зразумела, не прыцягнулі да адказнасці за малярства?

Раёнаю каля гасцінцам мяне чакаў Шпаковіч. Ён доўга і нудна мармытаў:

— Мне самадзейнасць не дае спакою. Я люблю яе... Не рабіце мне няпрыймасцей...

Такую натуру маюць усё хапугі. Пакуль махлююць — адважана. Як толькі даводзіцца адказваць — пачынаюць енчыць. Гэта зразумела. Але вось чаму енчыць загадчык раёнага адрэда асветы тав. Кіскаў?

ЭСТАФЕТА ІДЗЕ

У гонар XXII з'езда КПСС у Барысаўскім раёне пачалася эстафета «За культуру роднага славянскага асяродка» і пашырэння новых форм культуры-масавай работы, дэлежнае развіццё мастацкай самадзейнасці, барацьба за дабраўраджанне калгасных сёл і саўгасных пасёлкаў.

Першым эстафета была ўрачна клубу калгаса «Чырвоная Беларусь». Гэта адна з лепшых культурна-асветных устаноў раёна. На вечары, прысвечаным ураччынню эстафеты, з дэкламац «Праца — крыніца радасці і натхнення» выступіла выкладчыца мясцовай школы Л. Быхава. Аб сваёй працоўных поспехах у перадаўчаўскім спартоўным расказалі перадачы дзяркі З. Чарняўска і Л. Клічкова. У заключэнне паказалі свай майстэрства сельскія артысты.

Эстафета працягнуецца да XXII з'езда партыі і за гэты час пачынае ў 34 сельскіх клубах раёна.

НА ДАЧЫ

Я стральбу ўзяў у рукі, На варце я стаю. Лінейны нчы гукі Пакуль душы маю. Ах, не зарніцаў сплахі, Не бліскавіцы гром, А стоецца шалахі Пакуль мяне агнём!

Нядаўна меў я ўдачу: — Ад чысця год не піў! — Нядаўна схода дачу Я ў жудзіны куніў. Усё ў ёй шодра, планавана — І сад, і агарод, І сядзіба азірага: Дзе ёсць нізкі плот.

Хто ні захоча толькі — У яго перасіне. А тут дасела колькі Клубічкі ўжо ў мяне. А колькі вішнёў спее, А ялычка, а бар! Таму і сэрца мае. Таму й не сплю цяпер.

Я стральбу ўзяў у рукі. На варце я стаю. Лінейны нчы гукі Пакуль душы маю. Ах, не зарніцаў сплахі, Не бліскавіцы гром, А стоецца шалахі Пакуль мяне агнём!

Вунь што за дзіўны смех там? А што за шпэт такі? Мо' ўжо на градах нехта? Мо' лопіць хто замкі? Мо' хлапчухі ў раныцы Залезлі — трушчыць сад? Эх, прадаў, дзе ты, дзе ты — Эх, мне б туд аўтама!

Стаю і, каб не чулі, Шапчу: «Бяда, бяда...» Ах, каб ты спрахнуў, жулік, Што лачу мне прадаў. Украўшы ўсё на лачу, Нежужо ты, абармот, Не мог яшчэ ў прылачу Украці й добры плот?!

І. КЛАЗ.

УКРАЇНСКАЯ КНІГА У ГОМЕЛІ

У Гомельскім цэнтральным кніжным магазіне адкрыты адрэда літэратуры на ўкраінскай мове. Тут ёсць вялікі выбар мастацкай літэратуры: творы Тараса Шаўчэнка, Івана Франка, Панаса Мірнага, Лесі Украіні, Міхайла Кашубінскага, савецкіх украінскіх пісьменнікаў.

Галоўны рэдактар Нічыпар ПАШКЕВІЧ. Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОУ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОУ, Янка ШАРАХОУСКИ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

БЕЛАРУСЬСЯ КРАЯВІДЫ. На Заходняй Дзвіне недалёк ад палацага Нафтабуда. Фота М. МІНКОВІЧА.